Kirjoittanut Raija Mäkelä-Eskola

Tampereen historiallisen Seuran julkaisussa **Tutkimuksia ja kuvauksia III** (1946) Vihtori Laurila kuvailee runoa, jossa kerrotaan Karkun pitäjässä olleesta kivestä. Kivi oli ontto, ja sen sisään mahtui useampi henkilö piiloutumaan. Tämä Sarkolan kylän Vanajavuoressa ollut haljennut paasi synnytti tarinan ”Pirun pesästä”. Sinne oli paholainen houkutellut kemuihinsa muun muassa Keso-nimistä miestä. Myöhemmin tämä ”syntiin viettelijä” joutui lähtemään muualle, koska paikkakunnalle rakennettiin ”templi”. Piru ei kestänyt kirkonkellojen ääntä.

Tällainen erikoinen kivi tai kivirykelmä yhdistyy monessa vanhassa uskomuksessa paholaisen (tai jättiläisen) ja kirkon väliseen taisteluun. Niin tässäkin. KaRuSen kannalta mielenkiintoiseksi tämän tekee se, että tarinan kerronnassa on pyritty käyttämään kalevalakieltä.

Alkuperäisen runon on sepittänyt Kaarlo Bergstad, joka aikoinaan toverinsa Juha Heleniuksen kanssa kirjoitti puhtaaksi Uuden Kalevalan käsikirjoitusta samaan aikaan, kun Elias Lönnrot laati kyseisen teoksen selityksiä ja esipuhetta. Tämä tapahtui Laukossa vuoden 1849 alussa.

Nuoren Bergstadin oma teksti ei ole säilynyt, mutta hänen veljensä Jakobus Berglundin mieleen palauttama versio on julkaistu vuonna 1883. Sen pohjalta on vaikea arvioida, millainen kyseinen runo oli alkujaan ollut kalevalakielen oikeinkirjoituksen kannalta katsottuna. Nyt silmään pistää monet Lönnrotin mitan vastaiset kaksoisvokaalit säkeiden lopussa: ”Joka tunki turmelemaan // wiattomat wiettele
mään
”. Toisaalta mukana on kyllä hyviä alkusointuja ja virheettömiä murtosäkeitä: ”Se soipi äänellä somalla // tahdilla tavattomalla”.

*Näin loppuvuodesta toivotan kaikille leppoisaa mieltä, niin että keskustelu ja juhlinta sujuisivat toinen toistamme kunnioittaen ja rauhaisasti, ilman tarpeetonta metelöintiä.

Tässä pieni joulutehtävä. Otapa ohjelmaasi vaikka jokin vanha sananlasku (esim.”Pata kattilaa soimaa, musta kylki kummallakin.”) ja muuntele sitä leikkimielisesti kalevalakieliseen muotoon. Esimerkiksi näin: ”Pata soimaa kattilata, mustaa kummankin kylessä”.

HYVÄÄ JOULUA JA UUTTA VUOTTA 2014 !

Sulle onnen sirpaleita

toivon mä todella paljon!

Raija Mäkelä-Eskola

PS. KaRuSe ry:n jäsenmaksu on 10€ /vuosi. Maksaessasi muista merkitä osoitetietosi.

Tili: Nordea 114630-1032934

IBAN: FI46 3001 0329 34

SWIFT: NDEAFIHH